

GOTINÊN NAVDARAN

Amadekar: **Firat Cewerî**

NÛDEM

GOTINÊN NAVDARAN

Amadekar û werger: Firat Cewerî

Aforisma

Weşanên NÛDEM

Weşanên NÛDEM: 10
Gotinên Navdaran
Çapa yekem : Stockholm 1995

© Weşanên NÛDEM
Pergala berg û rûpelan: NÛDEM
Wêneya bergê: NÛDEM
ISBN: 91-88592-09 X

Navnîşan:
Termov. 52. 2 tr.
175 77 Järfälla-Sweden
Tel û Fax: 8-58356468

Ji birayê min M. Elî (Birûsk) re ku di 19'ê Tebaxa 1994'an de li Kurdistanê, li ber dikana xwe bû hedefa gulleyên hovan û di 20'ê Tebaxê de li Diyarbekrê wefat kir.

F. Cewerî

Kal û pîr ji her tiştî bawer dikin; navsal ji her tiştî bi şik in; ciwan jî bi her tiştî dizanin.

Oscar Wilde

*

Pîrîtî tenêtî ye.

Eflatun

*

Pênûs zimanê êqil e.

Cervantes

*

Berî ez kal bibim min jiyanê baş dixwest, piştî ez kal bûm jî ez mirineke baş dixwazim.

Seneca

*

Nivîskarê ku hûn dixwînin, mîna ku hûn ji xwe re hevlekî dineqînin, wilo bineqînin.

Wentworth Dillon

*

Li dilê xwe binihêre û wilo binivîsîne.

Sir Philip Sidney

*

Zanîn, çavkaniya başnivîsandinê ye.

Horatius

*

Ger hûn dixwazin bibin nivîskar, binivîsin.

Epiktetos

*

Yên li jêr ji ketinê natirsin.

Bunyan

*

Agir zêr, xizanî jî mirovên mêrxas diceribîne.

Seneca

*

Yên herî xizan, peyayên dîrokê yên herî mezin in.

Emerson

*

Ji bo ku ez xwe bi tenê nebînim, ez hemû şevê li
hemberî neynikê rûniştim.

Cesare Pavese

*

Ez di nava wan de bûm, lê ez ne ji wan bûm.

Lord Byron

*

Mirovê herî bi tenê, mirovê herî bi hêz e.

H. Ibsen

*

Şaşî di kulika mişkan de jî derbas dibe; lê rastî di deriyan de hilnayê.

H. W. Shaw

*

Pejirandina şaşiyekê, bidestxistina serfiraziyekê ye.

C. L. Gascoinge

*

Tiştê ku tu rast dibînî bike; te divê bila dinya xerab bibe.

Herbert

*

Mirov çi bixwaze dikare bike.

Montaigne

*

Berî tu dest pê bikî baş bifikire, lê ku te dest pê kir jî zû dawî bîne.

Sallust

*

Kirinên mirovan ji Xwedê ve xuya ne.

Ovidius

*

Temen jî mîna evînê ye, nayê veşartin.

Thomas Dekker

*

Qermîçok ne di dilê mirov de, di eniya mirov de
çêdibin. Ji ber ku ruh qet pîr nabe.

J.A.Garfield

*

Ger hêvî nemîne zewqa jiyane jî namîne.

Emile Zola

*

Hêvî nivê cesaretê ye.

Balzac

*

Ji bo yên dijîn hêvî, ji bo miriyan jî bêhêvî heye.

Theokritos

*

Şerm xemla ciwanan, rûreşiya kal û pîran e.

Aristo

*

Ger navdarî piştî mirinê were, ji bo ku ez navdar
bibim qet lêza min tune.

Martial

*

Dil li ku be, welatheziya rastî jî li wir e.

Berkeley

*

Em ji welatê xwe hez bikin, ew welatê bavê me ye jî.

Schiller

*

Li diranên hespa ku diyarî têtê dayin nayê nihêrîn.

St. Jerome

*

Yê ku carekê derewan bike, dikare careke din jî bike.

Henry Fielding

*

Tu tişt mîna derewan mirovan biçûk nake.

A. Çexov

*

Mirovên derewîn pir sondan dixwin.

Alfieri

*

Derewîn, rastiye jî bibêje kes jê bawer nake.

Cicero

*

Dîroka mirovatîye, dîroka fikrê ye.

H. G. Wells

*

Peyayên mezin dîrok, dîrokê jî kirinên peyayên
mezin xemilandiye.

La Bruyère

*

Biaqil li ser sedeman munaqeşe dikin, kêmaqil jî
biryaran didin.

Anarchasis

*

Ger ev netewe nivê azad û nivê jî dîl be, ew najî.

Lincoln

*

Yên ku ji bo parastina mafên belengazan nepeyivin,
ew dîl (hêsîr) in.

Lowell

*

Zincîra ku hûn dixin stûyê dîlekî, seriyê wê yê din
dikeve stûyê we.

Emerson

*

Hêvî gopalê dildaran e.

Shakespeare

*

Hêvî tunebûya, jîyan jî çenedibû.

Holderling

*

Hêvî, nanê belengazan e.

Thales

*

Hêvî, xewneke ku mirovan hişyar dike.

Aristo

*

Ger hêvî ji dest biçê, tirs jî diçê.

Milton

*

Ji berdêla şerefa min bimire, ez bimirim çêtir e.

Addison

*

Şeref ji bo peyayên bi rûmet, ji jiyane jî bi qîmettir e.

Shakespeare

*

Du navên şeytên hene: Yek jê şeytan e, yê din jî derew e.

Victor Hugo

*

Şeytan di dûjehê de qiraljinek e.

Owen Mededith

*

Cihê ku şeytan tê re derbas dibe, jin jî dikarin tê re derbas bibin.

Prosper Mèrimè

*

Evîn, segan jî bi kafiye direyine.

John Fletcher

*

Helbest şeraba şeytên e.

St. Augustine

*

Helbestkarên nû, pir avê tevlî hubura xwe dikin.

Balzac

*

Ferqa helbestê ji ya dûznivîsê ev e; bi hindik gotin,
gotina pir tiştan e.

Voltaire

*

Helbestkarê ez herî pirr jê hez dikim, yê ku bi xwe jî
dizane ku helbestnivîsandin jê nayê, lê dîsan jî
dinivîsîne.

Baraccio

*

Helbest, hevalê tenêtiyê ye.

Cervantes

*

Pirskirin, li mirovên bîaqil nayê.

Samuel Johnson

*

Pirsa ku yê biqail nikarin di heft salan de
bibersivînin, gêjik di rojekê de dipirsin.

Gotineke Ingilizan

*

Ji min pirsan nepirse, da ez jî derewan nekim.

Goldsmith

*

Yên ku sozên giran bidin, karên bi lez dikin.

Rousseau

*

Ji bo karên ku tu nikarî bikî, ji kesî re sozan mede.

Washington

*

Ez kirina metreyek kar, bi sozdayîna kîlometreyan ve naguherim.

James Howel

*

Sûcên herî mezin ne ji bo tiştên pêwîst, lê ji bo bidestxistina tiştên zêde têne kirin.

Aristoteles

*

Civak sûc amade dike, sûcdar jî dike.

Buckle

*

Ji berdêla ku wê şerefa min bişikê, ez hezar carî bimirim, çêtir e.

Addison

*

Yê ku şerefa xwe winda bike, tişteki din ku ew
winda bike, namîne.

P. Syrus

*

Heya ku mirov evîneke nû peyda neke, mirov
demeke dirêj bi evîna kevin ve girêdayî dimîne.

La Rochefoucauld

*

Ji hezkirina bêî ku mirov bête hezkirin xerabtir tişteki
tuneye.

Turgenyev

*

Hezkirina ku bi parve dibe, qels e.

Voltaire

*

Sir nayê veşartin.

L. Fontane

*

Mêr ji sirên xwe bêtir, yê hevalên xwe vedişêrin; jin
jî berevajiya wê dikin, sirên xwe baş vedişêrin.

La Bruyère

*

Siyasetvanek li hilbijartina dahatû, peyayekî dewletê
jî li nivşê dahatû difikire.

James F. Clarke

*

Siyaset karekî zehmet e, yê ku bi dilê xwe dikeviyê,
divê gazinan neke.

G. Grass

*

Yên ku siyasetê û exlaq ji hev vediqetînin, tê wê
maneyê ku ew ji herdiwan jî fêhm nakin.

John Morley

*

Ji bo ku mirov bipirse, divê mirov berê hîn bibe.

Goethe

*

Her pirs ne layiqê bersivdayinê ye.

Syrus

*

Huner keştî û tirimpêlan dimeşîne, evîndariyê ava
dike. Dijminê hunerê nezanî ye.

Ben Jonson

*

Vexwarina avê, ne mirov nexweş û deyndar dike, ne jî jina mirov jinebî dihêle.

John Neale

*

Dîroka serxweşiyê, ji dîroka doktoriye kevintir e.

Rabelias

*

Yên ku bi şer nizanibin, aştiyê jî nas nakin.

Gotineke Japoniyan

*

Aştîyek nebaş, ji şer jî xerabtir e.

Tacilus

*

Şer ilmê mehûkirinê ye.

John S. C. Abbott

*

Mirovên şerker, kelehên bajarekî ne.

Alcaeus

*

Ceng lawê dûjehê ye.

Shakespeare

*

Peya ji bo şer hatine afirandin, jin jî ji bo
bêhnberdana şerkeran e.

Andre Maurois

*

Hemû bûyer ji sedemekê dertên.

Giordano Bruno

*

Li hemberî nexweşiyê rabin. Ji kesî re behsa
nexweşiya xwe nekin, ger hûn wê nexwazin, ew jî
we naxwaze.

Bulwer-Lytton

*

Welatê hunermendên mezin tune ye.

Alfred de Musset

*

Ger hunera kirina gotineke xweş hebe, hunera
xweştêgihîştin û xweşguhdarîkirinê jî heye.

Epiktetos

*

Huner, xwezayeke, ku ji aliyê mirovan ve hatiye
holê.

Owen Merith

*

Hunera herî baş hunera jiyane ye.

John Macy

*

Huner çiqas dirêj e Xwedêyo, jiyane çiqasê kin e.

Goethe

*

Tu hunermendên mezin, tu tiştên der û dora xwe
mîna ku heye nabînin, ger wan wilo bidîtana, ew
nedibûn hunermend.

O. Wilde

*

Huner ne nanê jiyane, şeraba wê ye.

Jean Paul Richter

*

Ger دنیا vekirî û rohnî bûya, huner çenedibû.

Albert Camus

*

Ew nemir, veqetiya; hunermend namirin ku.

Longfellow

*

Huner hêz e.

Longfellow

*

Pere di pêş de dimeşe û ji mirovan re hemû riyan vedike.

Shakespeare

*

Qîmeta peran xuya ye, lê carinan ew qîmet qet namîne, dadikeve binê sifrê.

Carlyle

*

Pere pir kesan hînî riyên xerab dike.

Choderlos de Laclos

*

Pere mirovan bextiyar nake, lê ji bo bextiyariya mirov dibe alîkar.

Choderlos de Laclos

*

Yê ku ji welatê xwe re bibe, ji partiya xwe re jî dibe.

R. B. Hayes

*

Resim helbesteke bê kelîme ye.

Horatius

*

Di dinyayê de tiştê herî bi qîmet, ruhekî bi hereket e.

Emerson

*

Sebir, navekî hêzê yê din e.

E.B.Browning

*

Sebir, hunera hêvîkirinê ye.

Vauvenargues

*

Mûyekî porê jinekê, ji sed cot ga baştir dikişîne.

James Howell

Mirovên qenc tu carî namirin.

Callimachus

Ya ku ez kirime nemir, ramûsanên te ne.

Margaret Fuller

*

Dengê herî xweş pesin e.

Ksenophon

*

Ger te ez hindik bipesinandima, min ê tu pir
bipesinanda.

Luis XIV

*

Yê ku peyayekî bipesinîne, mîna ku wî bifetisîne.

Hz. Emer

*

Peyayekî biazil hewcedarî lêborînê nabe.

Emerson

*

Li cihekî ku her tişt bi peran tê pîvan, edaleta civakî
û rehetî nayê lidarxistin.

Sir Thomas More

*

Pere, xulamêkî baş, efendiyekî xerab e.

Bacon

*

Pere an bela serê me ye, an jî xizmetkarê me ye.

Horatius

*

Cihê ku pere lê dipeyive, rastî bêdeng dimîne.

Gotineke Rusî

*

Ger hûn bixwazin hînî qîmeta peran bibin, wê çaxê deyn bikin.

Franklin

*

Hezkirina peran, destpêka hemû xerabiyan e.

Incîl

*

Gêjik jî carinan şîretên baş dikin.

Boileau

*

Ji şîretên ku tene kirin tenê bîaqil jê destkewtî dibin.

Syrus

*

Carinan ez şîretên pir baş li xwe dikim, lê ez qet li wan guhdarî nakim.

Lady Montagu

*

Şîreta herî baş tenê tu dikarî li xwe bikî.

Cicero

*

Ev mirin e, ne hukumdarên nas dike, ne jî soyteriyên, hemûyan bi eynî îştahê dadiqurtîne.

Victor Hugo

*

Tirsa mirinê ji mirinê bitirstir e.

Schiller

*

Mirinek bişeref, ji jiyaneke bêşeref çêtir e.

Tacitus

*

Mirin tiştêkî kevin e, lê bi herkesî nû dixuye.

Turgenyev

*

Tirsa mirinê ji mirinê bêtir mirov ditirsîne.

Seneca

*

Berî ku em bi rastî bimirin, em hezar carî dimirin.

W.E.Henley

*

Mirin carinan cezayek, carinan diyariyek, carinan jî qenciyeke.

Seneca

*

Ne bi qehrê, bi ken mirovan bikuje.

Nietzsche

*

Hemû jin bi hunera veşartina qehra xwe dizanin, hela ku baş qeherî bin.

Rousseau

*

Ger tu biqeherî heta bi çaran bihejmêre, ku tu pir biqeherî jî çêran bike.

Mark Twain

*

Mirovekî tengizî çavên xwe digire û devê xwe vedike.

Cato

*

Ji tengezariya mirovê bi sebir bitirse.

Dryden

*

Bi qehrê re aqil jî difire û diçe.

Lessing

*

Mirov nikane lîstikên nû hînî segên pîr bike.

Anonim

*

Hemû kesên ku nizanin hîn bibin, dibin mamosta.

Oscar Wilde

*

Yê bi tiştekî nizanibe, tiştekî jî ji bîr nake.

Chevalier de Panat

*

Mirov her ku pîr dibe, bi nexweşiya şîretkirinê dikeve.

E. Renan

*

Di karên xwe yê şexsî de, ji kesî şîretan nexwaze.

Thornton Wilder

*

Mirovên herî xerab, carinan şîretên herî baş dikin.

P. J. Bailey

*

Tu çi şîretê dikî bike, tenê bila kurt be.

Horatius

*

Kesên bi namûs ne ji ronahiyê, ne jî ji tarîtiyê
ditirsin.

Thomas Fuller

*

Nefret jî mîna evîna rastîn roj bi roj gurr dibe.

Balzac

*

Mirov ji deyndarên xwe nefret dike.

Arthur Miller

*

Ger çavên evînê kor be, çavên nefretê kortir e.

La Rochefoucauld

*

Yek tişt heye ku mirovan biazil dike, ew jî nefret e.
Albert Camus

*

Nefreta ku vekirî tête nîşandan, firsenda tolhilarînê
nahêle.

Seneca

*

Evîndarî û nefret ne di destên mirov de ye.

Anton Çexov

*

Ji ber dilxerabiyê, mirovê dilxerab dikare hezkiriya
xwe bikuje, lê jê nefretkirin ne mumkun e.

Henry Fielding

*

Ez hewesa xwe ya xwendinê bi hemû xizneyên
Hindîstanê nadim.

Gibbon

*

Pêşî pirtûkên baş bixwînin, an na ji bo xwendina
pirtûkan tu hewesa we namîne.

Thoreau

*

Piraniya lîstikvanan di bingeş de temaşevan in.

Ben Jonson

*

Lîstikvanekî ku perên wî hebe ne name, ew ê
telegrafan bişîne.

A. Çexov

*

Li bextiyariyê bigere, qet jê megere.

George Sand

*

Min bextiyariya xwe ji xwe re kiriye derd.

F. G. Lorca

*

Bextiyariya ne qenc, mîna lehiyê diherike, dawî tê.

Racine

*

Kî bêhnpak û rast be, ew bextiyar e.

Eflatun

*

Bextiyariya yekî hertim di destên yekî din de ye.

Jane Austen

*

Bextiyarî ji ewçend pir perçeyan pêk tê, ku hertim
çend perçe jê kê m in.

Bossnek

*

Bextiyarî zexmiyê diafirîne.

C. W. Curtis

*

Herkes hesinkerê bextiyariya xwe ye.

Gotineke Almanan

*

Muzîk zimanê mirov yê gerdûnî ye.

Langfellow

*

Muzîk buhuşta di bin me de ye.

Addison

*

Yê ku ji çaran sisiyê temenê xwe dabe xwendinê, wê
helbet bi namûs be.

Diderot

*

Em çiqasî hindikê bizanibin, em ewçend bi şik in.

H.W.Shaw

*

Tiştê ku em hindikê pê dizanin, em qet jê ne bi şik in.

Goethe

*

Baweriya xwe bi tişteki neyne, li hemberî her tiştî bi tevdîr be.

Gotineke Latînî

*

Şik, ji bêhêvîtiyê jî xerabtir e.

Sir John Denham

*

Ji bo em baweriya xwe bi tişteki bînin, divê em bi şikê dest pê bikin.

Stanislaus

*

Makîne namirin, lê peyayên serî-makîne dimirin.

Gerald Stanley Lee

*

Min ev name ji ya hertim dirêjtir nivîsand, ji ber ku wextê min û nivîsandina kurtenameyan tune ye.

Pascal

*

Bi tenê tiştêk ne di destên mirov de ye, ew jî
îdarekirina demsalan e.

Lowel

*

Bihar keçek ciwan, havîn dayikek, payiz jinebiyek,
zivistan jî dêmariyek e.

Gotineke Poloniyay

*

Di bin sazûmaneke stemkar de, mîzah dibe zanist.

O. Beer

*

Ji bo kesan şik çî be, ji bo parlamento jî muxalefet
ew e.

Anonim

*

Mirov tenê gava ku hez dike, xerabiyê nake.

Anatole France

*

Ger mirovan xerabî nas nekiribûna, wê çaqasî
bextiyar bûna.

Andre Gide

*

Xerabiya ku ez bi hinin din nekim, hinin din dikarin
bi min bikin.

Alfred de Musset

*

Mirov xerabiyên bi xwe diafirîne.

Rousseau

*

Bûyerên xerab ji sedemên xerab dertên.

Aristophanes

*

Zora xerabiyê bi xerabiyê nebe, bi qencyê bibe.

Încîl

*

Mirov bi hêsanî dikeve nava xerabiyên, lê bi zehmetî
jê derdikeve.

Mme de Maintenon

*

Tirsa ku ji xerabiyê dertê, mirov hê bêtir dajo ser
xerabiyê.

*

Xerabiya ku mirov bi hinin din kiribe û ya ku hinin
din bi mirov kiribe, di eynî mêzînê de nayê kişandin.

Assopos

*

Jiyaneke xerab, celebekî mirinê ye.

Ovidius

*

Qumar; zaroka hêrs û timayê, hevalê xerabiyê û
bavê zerar û ziyânê ye.

Geora Washington

*

Hêz û azadiya millet rewşenbîrên millet e;
rewşenbîrên bi namûs, bîrewer, bihîstyar û xebatkar.

Çexov

*

Ger tirsonekî ji bo min baş be jî, ez dîsan nêzîk
nabim.

Napoleon

*

Yê ku ji kesî natirse, mîna yê ku her kesî ditirsîne, bi
hêz e.

Schiller

*

Tirs, koletî ye.

Eflatun

*

Hevaltiya evînê, her tim tirs dike.

Racine

*

Tirs, piraniya caran mirov hînê derewan dike.

Alferd de Vigny

*

Mirina kûçikan jî bi kûçikanî dibe.

Anton Çexov

*

Kûçik bê sedem nareyin.

Kalevala

*

Li welatê koran, yê bi çavekî dibe qiral.

Erasmus

*

Em hemû bi xerabiyên ji bo xwe dizanin.

Tolstoy

*

Bi mirovan xerabîkirin, ji kirina qencyê hêsantir e.

Eflatun

*

Peyivîn, hunera mêjîbikaranîna mirovan e.

Eflatun

*

Tiştê ku tu dibêjî ez qebûl nakin, lê ez heta mirinê mafê te û gotinê diparêzim.

Voltaire

*

Pir guhdarî bike, hindikî bipeyive.

Blas

*

Kurtetêgihîştina van gotinên dirêj çi ne?

Schiller

*

Carinan tiştê ku mirov ji hev du re bibêje tune ye, lê dîsan jî mirov dipeyive.

Senancour

*

Derew ji tirsê dizê.

*

Tîrs, li bendîmayina xerabiya pêşerojê ye.

Eflatun

*

Peyayên tirsonek, bi namûs nabin.

D. Szabo

*

Mirovên ku di nava tirsê de bijîn, qet ne azad in.

Horatius

*

Tîrs, ji nezaniyê dertê.

Emerson

*

Gava tirsonek ne di talûkê de bin, kulma xwe li ba dîkin.

Goethe

*

Kes ji mêrê tirsonek hez nake.

Aristoteles

*

Pirtûk bîrdariya serên windakirî ne.

Sir Wiliam Davenant

*

Ji bilî welatên kovî, hemû welat ji aliyê pirtûkan ve
têne îdarekirin.

Voltaire

*

Pirtûka ku bi hêvî vebe û bi qezenc bête girtin ew
pirtûkeke baş e.

Alcott

*

Mêrekî baş divê êvaran berî her kesî ranezê û
sibehan piştî her kesî ranebe.

Balzac

*

Di çavên jinê de mêr împerator e.

Byron

*

Ji peyayê baş mêrê xerab dernayê.

Shakespeare

*

Bêhevaltî dibe, lê bêcîrantî qet nabe.

Thomas Fuller

*

Ji cîranê xwe hez bike, lê dîwarê navê raneke.

George Herbert

*

Dîwarên zexim, cîranên zexim diafirînin.

Robert Frost

*

Tu mêvan ji sê rojan zêdetir nayên kişandin.

Plautus

*

Masî û mêvan di sê rojan de kevin dibin.

John Lyly

*

Bêdengî jî celebekî hunera peyvê ye.

Hazzlitt

*

Ji berdêla tu ê bipeyivî û gêjiktîya xwe nîşan bidî,
nepeyive, da şika herkesî li ser te bimîne.

Lincoln

*

Yên ku dostên wan tunebin, dijminên wan jî
çênabin.

Tennyson

*

Gava mirov behsa şexsiyeta hinin din dike, mirov
şexsiyeta xwe qenc davêje ortê.

Jean Paul Richter

*

Pirtûkek baş, hevalekî baş e.

Saint-Pierre

*

Pirtûk sar in, lê dostên bi bawerî ne.

Victor Hugo

*

Unîversîteya îro ya rastîn, koleksiyona pirtûkan e.

Thomas Carlyle

*

Hevalên herî baş, pirtûkên herî baş in.

Lord Chesterfield

*

Pirtûk, gorra fikrê ye.

Langfellow

*

Maleke bê pirtûk mîna gewdeyekî bê ruh e.

Cicero

*

Pirtûk zarokên mêjî ne.

Swift

*

Pirtûkek, carinan dikare mîna şerekî mezin bibe.

Benjamin Disraeli

*

Ji berdêla kuştina pirtûkeke baş, mirov peyayekî
bikuje çêtir e.

Milton

*

Min pirtûkên xwe neafirandine, wan ez afirandime.

Montaigne

*

Qîmeta mirovekî bi pirtûkên wî ve tete pîvan.

H. Spencer

*

Gava mirov jinê dineqîne û şûr dikire, divê mirov
baweriya xwe bi kesî neyne.

George Herbert

*

Ger yek hînî hêza gotinan nebe, hêza mirovan jî nas
nake.

Konfuçyus

*

Bi gotinekê, guhertina jiyana mirovan pir hatiye
dîtin.

Balzac

*

Yên ku bi serketina xwe bawer in, bi ser dikevin.

Vergilius

*

Yên ku baweriya xwe bi xwe tînin, dikarin dinyayê jî
îdare bikin.

Voltaire

*

Xwedê ji kesên ku pesnê xwe didin, nefret dike.

St. Clement

*

Sedema jihevheznekirina jinan, mêr in.

La Bruyere

*

Çawan ku kûçikên biçûk li hemberî biyaniyan
direyin, peyayên mezin jî di civatan de wilo direyin.

Seneca

*

Dilxerabî hîseke ku mirovî biçûk û nizim dike.

Tolstoy

*

Dilxerabî wek mar e, bi xwediyê xwe vedide.

Sophokles

*

Ne bi tenê li ruyê mirovan, li hundirê wan jî
binihêrin.

Chesterfield

*

Mêr ji jinên zane nefret dikin.

Tennyson

*

Jinek an hez dike, an jî nefret dike, nîvê wê tune ye.

Syrus

*

Gelek ji jinan mîna resimên xwe ne ciwan in.

Sir Max Beerbohm

*

Yê pisîkan neh ruhê wan, yê jinan jî bi qasî neh
pisîkan ruhê wan heye.

Fuller

*

Di dinyayê de tiştê ku pir tê guhertin awayê
porşehkirina jinan e.

J. Addison

*

Ji keçek xerab jina baş dernakeve.

Benjamin Franklin

*

Liberketinên jinan wek bahozên havînan e; xurt e, lê
kurt e.

Joanna Baillie

*

Jin çavên ku her tiştî dibîne jî, dixapîne.

Dostoyevskî

*

Jina herî baş ew e ku hê ji dayika xwe nebûye.

Fîrdewsî

*

Pênûs, di destê nêçîrvanê xam de, dikare bibe tîreke
ku hedefa xwe şaş dike.

Baraccio

*

Xwîna xwînêjan ne pak e

Baraccio

*

Gul ji bo bêhndayinê, agir ji bo tînê, jin jî ji bo
bextiyarkirinê hatine afirandin.

G. Gardony

*

Tiştê ecêb li ba jinan, ne bêî wan, ne jî bi wan re
mirov dikare bijî.

Byron

*

Jina ku mirov dikeve dû, li ber çavên mirov wek
melekekê ye, gava mirov bi dest dixê, dawiya her
tiştî tê.

Shakespeare

*

Jina ku jê tête hezkirin, hertim bi heq derdikeve.

Alfred de Musset

*

Jin bi tenê bi çavan nayêne neqandin, tu wê, ji çavan bêtir bi guh bineqîne.

Thomas Fuller

*

Kabîliyet ew e ku mirov pê bilind bibe, ne ku pê nizim bibe.

Rousseau

*

Ez her tiştî diceribînim, lê tiştê ku ez dikarim bikim, ez dikim.

Herman Melville

*

Qeder dijmineke ecêb e.

Euripides

*

Qederê tu caran zora îrada min nebiriye.

Napoleon

*

Her dil qedera xwe ye.

Bailey

*

Lêdana dil dengê qederê ye.

Sciller

*

Hatina xwe em bi xwe hazir dikin, paşê jî em
dibêjin, qeder e.

Disraeli

*

Tolhilanîn şêrîn e.

William Paintier

*

Tolhilanîn, gotineke ku bi mirovatiyê re têkiliya wê
tune ye.

Seneca

*

Ger tu nikanibî tiştê tu dixwazî bikî, tiştê tu dikanî
bikî bixwaze.

Terenece

*

Serîhildanên ku carinan çêdibin, ji xweşiya
hukûmetê re dibin dermanên parastinê.

Jefferson

*

Yê ku qencî jê were û neke, ew sûcdarek e.

Pestalozzi

*

Ger tu dixwazî qenc bibî, bi neqenciya xwe bawer be.*

Epiktetos

*

Tu pirtûkên baş bi carekê ve rûyê xwe yê rast nîşan nadin.

Carlyle

*

Kî çi dibêje bila bibêje, kî çidike bila bike, ez ê qenc bim.

Aurelius Antoninus

*

Ev dinya ji bo xwedîkabîliyeta ne lal e.

Goethe

*

Mirov jî mîna heywanan kovî ne, tenê ferqek wan heye, ew li ser xwe rûdinîn.

*

Ger mirov nebûna, gerdûn jî nedibû.

N. Longfellow

*

Mirov carinan dixwaze ku hemû mirovan bi dar ve
bike û dawiya vê komediyê bîne.

Mark Twain

*

Ger bawerî winda bibe û şeref bimire, mirov jî diçe.

Whittier

*

Mirov gurê hev in.

T. Hobbes

*

Nasîna hemû mirovan bi carekê, ji nasîna mirovan
ya yek bi yek hêsantir e.

La Rochefoucauld

*

Mirov, pîvana her tiştî ye.

Protagoras

*

Ger tu zanibe bixwînî, tu dê bibînî ku her mirovek
pirtûkek e.

W. E. Channing

*

Mirov tiştê ku herî hindik pê dizane, herî pir
baweriya xwe pê tîne.

Montaigne

*

Mirov her bi tenê ye, dinya jî vikî vala ye.

Jean Anouilh

*

Mirovatî lawê Xwedê ye.

T. Parker

*

Xwekuştin, tirsonekî ye.

Napoleon

*

Herkes durû ye.

Fredrick IV

*

Ger mirov ji xwe pêve hinin din mînak negire, mirov
bi pêş nakeve.

Goldsmith

*

Di konên ku bavên me çêkirine de nenivin, bi dinya
ku bipêş dikeve re gavan biavêjin.

Mazzini

*

Mirov ne ji guhên xwe, divê ji çavên xwe bawer
bike.

Montaigne

*

Bêîmkanî gotineke ku tenê di ferhenga bêhişan de
tête dîtin.

Napoleon

*

Bawerî dewama êqil e.

William Adams

*

Tu qîmeta baweriya bêhezkerin tune ye.

Martin Cuther

*

Bi nîvê tiştê tu dibînî bawer bike, bi tiştê tu dibihîzî
qet bawer meke.

Dinah Mulock Craik

*

Bawerî hêza jiyânê ye.

Tolstoy

*

Mirov bi kêmasiyan ve tijî ye.

Balzac

*

Mirov bi serê xwe difikire, bi dilê xwe dibihîze û bi
meda xwe dixwaze.

Unamuno

*

Ger azadiya fikrê tunebe, azadiya mirovan jî tune ye.

Voltaire

*

Yên ku ne azad bin û mîna ku azad in xwe nîşan
bidin, ew koleyên herî mezin in.

Goethe

*

Azadiya mirov, bi destpêkirina azadiya cîranên
mirov ve dawî tê.

F. W. Karrar

*

Di dinyayê de du tişt hene ku ez dixwazim û jiyane
bi min dide hezkerin; evîn û azadî. Di ber evîne de
pêwîst be ez ê jiyana xwe bidim, lê ji bo azadiyê ez
evîna xwe jî feda dikim.

Victor Hugo

*

Gava mirov jiyane û nejiyane weke hev bibîne, hingê
mirov digihîje azadiya xwe.

Dostoyevskî

*

Azadî bi tenê li cihên ku gel hukûmetê kontrol dikin,
heye.

Woodrow Wilson

*

Gava dara azadiyê bi xwîna zaliman tete avdan, geş
dibe.

Barere

*

Ax, azadî! Li ser navê te çi mirov têne kuştin!

Mme Jeanne Roland

*

Hin kes tesîrê li vexwarinê nakin, lê vexwarin zû
tesîrê li wan dike.

T. Williams

*

Serxweşî, xwekuştineke derbasî ye.

Bertrand Russell

*

Vexwarina peyayên bîaqil tenê av e.

Thoreau

*

Ez bextiyariyê naxwazim êdî, jîyan jî bextiyariyê jî bi
rûmettir e.

Bernard Shaw

*

Jiyana bê fêde, mirineke zû ye.

Goethe

*

Di rojên xweş de, li rojên nexweş jî bifikirin.

Thomas Fullers

*

Tiştê ku em ê di şer de bi kar bînin, divê em di aştiyê de amade bikin.

Syrus

*

Tu ba alîkariya keştiya bêarmanc nake.

Montaigne

*

Bi mêrxasî bipeyive, rastiye bibêje da ku şeytan fedîkar derkeve.

Eaumont û Fletcher

*

Her kes bi riya xwe diçine buhuştê.

Fredrikê Mezin

*

Xweşdîtin dînê herî baş e.

Victor Hugo

*

Hukûmeta herî baş ya ku mirovên wê yên bêkêr herî hindik in.

Voltaire

*

Qedera hukûmetê hertim di destên çekhilgirên wê de ye.

Aristoteles

*

Hukûmeta herî baş ew e, ku bikaribe bextiyariyê bide gelê xwe.

Macaulay

*

Tu tişt weke xeyalên mirovan azad tune ye.

David Hume

*

Jiyan bi hinan şêrîn, bi hinan jî tehl e.

Turgenyev

*

Mêr jiyanê pir zû, jin jî pir dereng nas dikin.

Oscar Wilde

*

Tu tişt mîna jiyanê ne bi qîmet e.

Euripides

*

Ji jiyânê metirsin zarokno! Gava hûn tiştêkî baş û
rast dikin, jiyân çiqas xweş e!

Dostoyevskî

*

Di jiyânê de hertim xweşî û nexweşî têkel e.

Ludwig Tieck

*

Jiyân hunereke zehmet e.

Brachvogel

*

Qîmeta jiyânê ne pir jiyîn e, baş jiyîn e.

Montaigne

*

Tiştê ku wê di pêş de zehmetiyê bide te tevî jiyana
xwe meke.

Emile Zola

*

Jiyân xewneke mirinê ya bêdawî ye.

James Thomson

*

Jiyân ji bo bextiyaran kurt, ji bo bedbextan jî dirêj e.

Apollonius

*

Jiyan derseke dirêj ya mirovatiyê ye.

Barrie

*

Tiştêkî spehî her tim ne baş e, lê tiştêkî baş her tim spehî ye.

Ninon de L'Enclos

*

Spehîti hêz e, devkenî jî şûrê wê ye.

Charles Reade

*

Gava ronahî vedimire, hemû jin xweşik in.

Plutarkhos

*

Dengê gel dengê Xwedê ye.

Alculn

*

Ji bo gihîştina gelekî sê tişt pêwîst in; dibistan, dibistan, dîsan dibistan.

Tolstoy

*

Gel ji tiştên baş bêtir, baweriya xwe bi tiştên nebaş
tînin.

Boccaccio

*

Nexweşî tê hîskirin, lê xweşî nayê hîskirin.

Thomas Fuller

*

Nexweş ji xweşan bêtir dijîn.

Theodor Fontana

*

Pirxwarin havêna nexweşiyê ye.

F. Attar

*

Nexweşî xizmetkara mirinê ye.

Francis Rous

*

Mirov ancax dikare bi xeyalên vala bextiyar bibe.

Stefan Zwing

*

Xeyal çavên ruh e.

Joubert

*

Divê rojên jiyânê yê nebaş hebin, da mirov bikaribe
zexmî û mêrxasiya xwe nîşan bide.

Senancour

*

Ro, rojê du caran hilnayê.

Victor von Scheffel

*

Roya bê sî tuneye.

Albert Camus

*

Roya ku diçe ava, her sibeh ji nû ve hiltê.

Catallus

*

Roya min ji bo ku carek din hilê diçe ava.

Robert Browning

*

Ro li her welatî sibehan hiltê.

George Herbert

*

Bi her kesî re bide û bistîne, bi hindik kesan re
têkiliyan deyne, yê ku tu bixwazî baweriya xwe pê
bîne jî baş biceribîne.

Washington

*

Gelo li vê dinyayê kê heye ku bawerî anîbe û
nehatibe xapandin?

Eliza Cook

*

Di dinyayê de hêza herî mezin spehîti e.

Anatole France

*

Spehîtiya ruh, wek spehîtiya gewde baş naxuye.

Aristoteles

*

Spehîti bi bask e, zû difire.

Edward Moore

*

Spehîti û aqil kêmcaran li nik hev tîn dîtin.

Petronius

*

Spehîti û kêmaqilî du kevneheval in.

Benjamin Franklin

*

Tu rû wek rûyên ku bi hêsirên çavan têne şuştin
pakij tune ne.

Shakespeare

*

Yê ku bixwaze hêsirên çavan biçîne, divê hezkirinê
biçîne.

Sciller

*

Tu tişt weke hêsirên jinan zû ziwa nabe.

Thomas Fuller

*

Hêsirên çavan gotinên xemê yên bêdeng in.

Voltaire

*

Min li ku benderuhek dîtibe, ew dixwaze li wir bi
hêz bibe.

Nietzsche

*

Carinan yek tênagihêje bê mirov ji bo çi dikenin.

Dostoyevskî

*

Ji bo ku ez negirîm ez bi her tiştî dikenim.

Beaumarchals

*

Mirovan evqasî zehmetî kişandine ku mecbûr mane ken afirandine.

Nietzsche

*

Mirovê ku nizane bikene, ne ku tenê xayintiyê dike, herweha jiyana wî bi xwe xayintî ye.

Carlyle

*

Mirovê bêhêvî nikane derkeve serê çiyayên rastiye.

Nietzsche

*

Her tiştê ku dibiriqe ne zêr e.

Cervantes

*

Kirinên xweşik an xweşik in.

Fielding

*

Laşekî xweş ji bo ruhê mirovan wek odeya mêvanan,
laşekî nexweş jî weke girtîgehekê ye.

Bacon

*

Çavên herî xweşik, carinan çavên herî derewîn in.

Victor Hugo

*

Yên ku ji bo hinin din bigirîn ji çavan dibin.

Tolstoy

*

Çav, ji bilî xwe her tiştî dibîne.

Thomas Fuller

*

Zimanê evîne di çavan de ye.

Phineas Fletcher

*

Çav, pencereya ruhê mirovan e.

Du Bartas

*

Çav ji xwe, guh jî ji yên din bawer dike.

*

Mirov dikane bi çavên girtî jî bibîne.

Coleridge

*

Hêsirên çavan ziwa dibin.

Dostoyevskî

*

Ez li paşeroja xwe dinihêrim û hatina xwe dibînim.

Patrice Henry

*

Dîtina îro ji dîtina pêşerojê hêsantir e.

Franklin

*

Piştî ku xortaniya me diçe, em paşê jê hez dikin.

Holderlin

*

Piraniya mirovan ku pîr dibin xortaniya xwe ji bîr dikin.

Boccaccio

*

Yên ku şeraba xortaniyê tehmandibin, di dinyayê de
ji xwe pê ve kesî nabînin.

Fîrdewsi

*

Ji xewnên xortaniya xwe bi dûr nekevin.

Sciller

*

Li ser gihandina xortan raweste, ji ber ku di vê riyê
de xemsariyek dikare hebûna welêt mehû bike.

Aristoteles

*

Jiyana rastiya bêdawî ye.

F. Herczeg

*

Nîvrastî pirraniya caran dereweke muezem e.

Franklin

*

Rastî ji derengmayinê hez nake.

Seneca

*

Tiştê ku mirovan birîndar dike, rastî ye.

Napoleon

*

Mirovatî hewcedarî rastiye ye.

Bacon

*

Filozof pîlotê xwezayê ye, gava ku dixwaze bibe
buhuştê ber bi dojhê ve têtê kişandin.

Bernard Shaw

*

Felsefe mîkroskopa ramanê ye.

Victor Hugo

*

Felsefe, şik e.

Montaigne

*

Firsend mîna jineke delal bi naz e, ger carekê derî
girtî bibîne, careke din nayê.

Grillparzer

*

Firsend du caran li deriyê mirov naxe.

Chamfort

*

Firsenda ku mirov bi carekê ve winda bike, tu caran
bi paş de nayê.

Schiller

*

Firsend wek ewrên havînê ye.

Harîrî

*

Firsend revok e.

Goethe

*

Ger deriyek were girtin, deriyekî din vedibe.

Cervantes

*

Yê ku zîpik li ser bibare, wilo bawer e, ku li hemû
aliyê dinê bahoz e.

Montaigne

*

Paşeroj ji satilek xwelî pê ve ne tiştêk e.

Carl Sandburg

*

Pêxemberê pêşerojê yê herî baş, paşeroj e.

John Sherman

*

Zewac û hevduberdan bi tenê di destên jinan de
bûya tu mehr saxlem nedima.

Dostoyevski

*

Zewac gora evînê ye.

Stendahl

*

Ya ku pîroziyê dide zewacê evîn e.

Tolstoy

*

Xort ji bo ku diwestin dizewicin, keç jî ji bo ku
meraq dikin dizewicin, dawiyê hemû jî poşman
dibin.

Oscar Wilde

*

Mêrekê kerr û jineke kor, jinûmêrekê dilşa ne.

Gotineke Danmarkî

*

Jin berî ku bizewicin, mêr jî piştî ku dizewicin
digirîn.

*

Evîn berbanga zewacê, zewac jî êvara evînê ye.

De Finod

*

Zewaca bêî hezkirin, mîna îbadetkirina bêî bawerî kirêt e.

Çexov

*

Felsefe di ser hemû huneran re ye.

Eflatun

*

Ji ku? Bi ku de? Ji bo çi? Çawa? Ev pirs hemû ji felsefê pêk tên.

Joubert

*

Di felsefê de ne gihîştina armancê, lê riya wê girîng e.

Havelock Ellis

*

Rexnegir her dibêjin, em ji nivîskaran têngahîjin.
Gelo ev sûcê nivîskaran e?

A. W. Hare

*

Destek destê din, herdu dest jî rûyekî dişon.

John Florio

*

Xwedê ne li destên tijî, lê li destên paqij dinêre.

Syrus

*

Ger destên te li hemberî herkesî bin, wê destên
herkesî jî li hemberî te bin.

Încîl

*

Ger pozê Kleopetrayê hebekî din jî kin bûya, wê
hemû rûyê dinyayê bihata guhertin.

Pascal

*

Birûmetî diyariya bext e.

Cicero

*

Xewa bêhnfirehan xweş e.

Addison

*

Her dîk li ser sergoyê xwe bang dide.

Seneca

*

Zewaca bê evîn, evîn bê zewaca tîne meydanê.

Benjamin Franklin

*

Gava mirov cara pêşî pirtûkekê dixwîne, mîna ku mirov ji xwe re dostekî nû peyda bike; gava mirov cara dudan bixwîne mîna mirov dostekî xwe yê kevin bibîne.

Anonîm

*

Egoist hertim zerarê dide yê ku ew herî pirr jê hez dike, yanî zerarê dide xwe.

B. Peers

*

Kêf çavên êqil kor dike.

Cicero

*

Ji berdêla ku tu ê li neynikê binihêrî, li kincên li xwe binihêre.

*

Ger mirov şerabê bide yekî birçî, weke mirov
bişkokek milê gomleg bide yekî bê gomlek.

Tom Brown

*

Kinc di derheqa mirovekî de tu zanebûnê nade.

Yriarte

*

Li yên ku xwe pir dixemilînin binihêrin, hemû jî
dixwazin xwe veşêrin.

Aristo

*

Dibe ku rexne ne tiştêkî spehî be, lê pêwîst e. Ew jî
mîna êşê ye, nexweşiya giyanê mirov bi mirov dide
zanîn.

Churchill

*

Ji berdêla ku wê ji helbesteke min ya nebaş re çepik
lêbikevin, bila ji helbesta min ya baş re fitik lê
bikevin çêtir e.

Victor Hugo

*

Rexnegir ew kes in ku di hunermendî û edebiyatê de
bi ser neketine.

Disraeli

*

Hînbûyina bêî fikir, windakirina demê ye.

Confucius

*

Bi tenê yên mirî û yên kêmaqil fikrên xwe naguherin.

Lowell

*

Fikrên ku di dilê nefsbîçûkan de dijîn, fikrên bilind
in.

Montaigne

*

Tiştêk heye ku ez dizanim namire, ew jî raman e.

Meredoth

*

Mirov nikane fikrên xwe yên ku tênakoşe biguhere.

Thomas Mann

*

Herkes di fikrên xwe de dikanin şaşîyan bikin, lê

kêmaqil ji fikrên xwe nagerin.

Cicero

*

Ramana ku şiyar bibe, careke din ranazê.

Carlyle

*

Tiştê ku mirov mezin dike raman e.

Pascal

*

Edebiyat cumhûriyeteke ku ji nivîsan pêkhatiye.

Moliere

*

Mirovê ku li ser xwe û li ser dema xwe binivîsîne,
mîna ku ew li ser her kesî û her demê dinivîsîne.

Bernard Shaw

*

Ji bo ku mirov bikanibe romaneke mezin binivîsîne,
divê mirov hebekî dînik be.

John Gardner

*

Maleke bêî pirtûk, mîna xaniyekî bêî pencere ye.

Moa Martinsson

*

Tirsa mirinê her kesî dajo ser duakirinê.

Senece

*

Dua dengê baweriyê ye.

Honre

*

Ma hûn dizanin ji bo çi li hemberî du guhên me zimanekî me heye? Ji bo ku em pirr guhdarî bikin û hindikî bipeyivin.

Diyojen

*

Dinya dikek e, piştî ku herkes rola xwe li ser bileyize, ew ê jî here.

Winschooten

*

Dinya saloneke tiyatroyê ye, yê ku perên wan hebe, ew ê li cihên baş rûnên.

S. Maugham

*

Yê ku bi tenê dijminekî wî hebe, li her derê li wî rast tê.

Emerson

*

Ji berdêla ku wê dijminê min bibe dost, dostê min
bibe dijmin çêtir e.

Bias

*

Dijminê dijminê min, dostê min e.

Anonim

*

Mirov dijminê xwe yê herî mezin e.

Cicero

*

Dijminê we yê herî mezin di nava we de ye.

H.z. Mehemmed

*

Mirovên baş qet bêî dijmin nabin.

Alessandro Manzoni

*

Parsek şerma xwe di kîsikê xwe de digerînin.

Baraccio

*

Mirov ji bo dîn dinivîsîne, şer dike, dimire; lê mirov
nizane ji bo dîn bijî.

Colton

*

Li min xe, lê li min guhdarî bike!

Themistokles

*

Ger dîplomatek bibêje, "erê" hûn mana "belkî" jê
derxin; ger bibêje, "belkî" hûn mana "na" jê derxin...
Lê ku bibêje, "na" wê çaxê ew ne tu dîplomat e.

Anonim

*

Xweza di çêbûneke matematîkî de ye.

Galilei

*

Xweza, pirtûkeke ku ji aliyê Xwedê ve hatiye
nivîsandin.

Marvey

*

Xweza bêî mirov jî dikane bijî, lê mirov nikane bêî
xwezayê bijî

P. Rehruch

Ji deryayê hez bike, lê li peravê raweste.

George Herbert

Çiya baranê dixwaze, wê derya çi bike ji baranê?

Antonio Fogazzaro

*

Baş e ku em weke dewlet hînî fikirandinê bûn.

Roosevelt

*

Ji berdêla bûyîna serekdewlet, ez bûyîna li ser heqiyê
tercîh dikim.

Henry Clay

*

Mirovên bîaqil hemû hêkên xwe naxin selikekê.

Cervantes

*

Masiyên biçûk divê li nêzîkî peravê rawestin.

Franklin

*

Ji rûyê bizmarekî nalek, ji rûyê nalekî hespek, ji rûyê
hespekî jî siwarek diçe.

Franklin

*

Ziman avahiyek ku her kes kevirekî datîne ser e.

Emerson

*

Deynkirin ne zêde ji parsekiyê bi ferq e.

Lessing

*

Ji berdêla ku mirov ê împaratorekî mirî be, mirov
parsekekî li jiyane be çêtir e.

La Fontain

*

Zarok serweta feqîran e.

Thomas Fuller

*

Hindikahî kane neheq be, lê piranî hertim neheq e.

Ibsen

*

Her tişt tê guhertin, lê tu tişt winda nabe.

Ovidius

*

Her tişt diherike.

Heraklitos

*

Ji guhertinê pêve her tiş tê guhertin.

Zangwill

*

Em her roj tîn guhertin; wê raman û afirandinên me çawan weke xwe bimînin?

Carlyle

*

Kêmasiyên demokrasiyê, dîsan bi demokrasiyê ji navê radibe.

Alfred E. Smith

*

Demokrasi îdara gel, ji aliyê gel, ji bo gel e.

Lincoln

*

Ji Xwedê pêve keyê deryayê tune.

Rossetti

*

Yên bixwazin hînê duan bibin, bila têkevin deryayê.

George Herbert

*

Cesaret mirov dajo buhuştê, tirs jî mirov dajo
mirinê.

Senece

*

Kî xwîna merivekî birijîne, wê xwîna wî jî ji aliyê wî
merivî ve bête rijandin.

Incil

*

Karkerekî li ser lingan, ji begekî rûniştî gelekî çêtir e.

Franklin

*

Xebat ne bi tenê jiyana mirov bi dest mirov dixê,
herweha jiyane jî bi dest mirov dixê.

H. Ford

*

Xebat karê herî bi rûmet e.

Carlyle

*

Divê gul xweş bêhn bidin, jin jî bîaqil bin.

Victor Hugo

*

Yên ku ji zarokan hez dikin, ji jiyanê jî hez dikin.

Dostoyevskî

*

Riya herî baş ya başkirina zarokan, anîna kêfa wan e.

Oscar Wilde

*

Bavê ku zarokên xwe nas dike, bavekî bîaqil e.

Shakespeare

*

Peyayên hem mezin, hem jî baş kêş in.

Thomas Fuller

*

Li dinyayê tu kîn û nefret weke kîn û nefreta nezanan ya li dijî ilim tune.

G. Galilei

*

Dojeha di hundirê me de ya ku xeman bi me dide kişandin ne guh dibihîze, ne jî ziman dikane bibêje.

Lord Byron

*

Ji bo bîdestxistina buhuşta ezmên, ez ê dinyayê li

xwe bikim dogeh.

Lord Byron

*

Buhuşt di bin lingên dayikan de ye.

Hz. Muhammed

*

Buhuşt, bi Xwedê re yekbûn e.

Konfuçyus

*

Cesaret di ser hemû çekan re ye.

Ovidius

*

Xwedê alîkarê mêrxasan e.

Schiller

*

Heta ku mirov nekeve talûkeyan, mirov bi mêrxasiya
xwe nizane.

La Rochefoucauld

Pîvana cesaretê ne mirin e, jîyan e.

Alfleri

*

Kesên mêrxas dikarin li her welatî ji xwe re starekê peyda bikin.

Ovidius

*

An em ê hemû bi hev re bêne bidardekirin, an jî em ê wan yek bi yek bi dar de bikin.

Franklin

*

Ji deyndayinê zehmettir tiştek heye, ew jî deynkirin e.

Braccio

*

Deyn feqîriya herî xerab e.

M. G. Lichtwer

*

Ne bi deyn bide ne jî deynan bike, an na tu ê hem perê xwe hem jî hevalê xwe winda bikî.

Shakespeare

*

Deyn deryayeke bêbinî ye.

Carlyle

*

Rojek îro bi du rojên sibe ye.

Franklin

*

Burokrasî, koviya demokrasiyê ye.

A. H. Glasow

*

Mezin, ji ber ku me ew hilgirtine mezin in; ger em wan ji ser piştên xwe bavêjin, ew ê li erdê bi çarpiyan herin.

Montandre

*

Ma hûn dizanin ji bo çi yên mezin mizin in? Ji ber ku em li ser jûniyan in. Divê êdî em rabin!

Stirner

*

Peyayên mezin ew in, ku guh nadin mezinahiya xwe.

Shakespeare

*

Hinek mezin tên dinyayê, hinek mezintiyê bi dest dixin, mezintî jî li hinekan tê.

M. Aurelius

*

Cihê ku zelaltî, başî û rastî lê tunebe, mezinahî jî lê peyda nabe.

Tolstoy

*

Zanîn dikane mirov têxe ser rêne çewt, lê bersiva vê zanebûneke hê çêtir û hê bêtir e.

Asimov

*

Hin mirov hene bi zirecêba gerdûnê dizanin, lê xwe nas nakin.

La Fontaine

*

Hemû tiştên ez dizanim, bi tişteki nizanîbûna min e.

Socrates

*

Hesin bi hesin, zana jî bi zana dizane.

Talmud

*

Her peyakî mezin ne peyakî zane, her peyakî zane jî ne peyakî mezin e.

Holmes

*

Ilim malê hemû cîhanê ye, tixûbên welatan nas nake.
Goethe

*

Yê ku dîrokê çêdikin kes in.
Carlyle

*

Qîmeta netewakê, bi qîmeta kesên ku ew netewe
anîne meydanê ve, tête pîvan.
John Stuart-Mill

*

Gava yên xerab bibin yek, divê yên baş jî werin ba
hev, an na ew ê yek bi yek winda bibin.
Burke

*

Em hemû ji bo yekî, yek jî ji bo hemûyî.
Dumas

*

Bi carekê ve dest bi karekê neke; baş bifikire. Ger
nexweşiyek dest pê bike, tu hemû dermanên dinyayê
jî bînî fêde nake.

Ovidius

*

Dawîanîna baş ji destpêkirina baş çêtir e.

ovidius

*

Destpêkirin, nîvdawîanîn e.

Horatius

*

Em ji her kesên ku me dicibînin hez dikin, lê em ji her kesên ku em dicibînin hez nakin.

La Rochefoucauld

*

Ger hûn dixwazin bila her kes bi başî behsa we bikin, wê çaxê hûn behsa xwe mekin.

Pascal

*

Her tim hinin din mînak bidin.

D.Carnegie

*

Ji berdêla tu ê hin tiştan nîvî bizanibî, bi tişteki nizanibe çêtir e.

Nietzsche

*

Em nizanin em ê bi çi bin, lê em dizanin em çi ne.

Shakespeare

*

Yên ku zanebûna wan zêde dibe, derdên wan jî zêde dibin.

Încîl

*

Yên ku hinin din bizanibin zane ne, yên ku xwe jî bizanibin bîaqil in.

Lao-Tsze

*

Ma qet zane û nezan dibin yek?

H.z. Muhammed

*

Zanebûn gencîneyeke ku bi paş ve nayê stendin e.

Menandes

*

Ma hûn dizanin bavên herî nebaş kî ne? Ewên ku kirinên xwe yên xortaniyê jî bîr kirine.

Diderot

*

Bavek beramberî sed mamostan e.

George Herbert

*

Yên ku em ji wan hez dikin, gava me dixapînin em wan efû dikin, lê yên ku hindiktir bêne efûkirin ew in.

Bismarc

*

Efûkirina dijminekî, ji efûkirina dostekî hêsantir e.

Dorothee Deluzy

*

Riya parastina aştiyê ya herî baş, ji şer re amadebûn e.

Washington

*

Aştiya herî nebaş jî ji şerê biheq çêtir e.

Cicero

*

Ji berdêla îdarekirina hukûmeteke bêî rojname, ez îdarekirina rojnameyeke bêî hukûmet tercîh dikim.

Jefferson

*

Sê rojname min ji sed alan bêtir ditirsînin.

Napoleon

*

Di jiyane de bidestxistina serketina herî mezin,
têgihîştina çend rastiyan û jiholêrakirina çend
şaşiyên e.

Fredrickê Mezin

*

Di dinyayê de du riyên biserketinê hene: Yek jê ji
aqilê xwe, ya din jî ji bêaqiliya xelkê fêdedîtin e.

La Bruyere

*

Ku evîn tê aqil diçe.

Antoine Bret

*

Xwesteka xortan; evîn, pere, xweşî. Xwesteka kal û
pîran; xweşî, pere, evîn.

Paul Geraldty

*

Evîn dilxweşiyêke dewamî ye.

George Sand

*

Evîn mêrdewaneke ji êgir e, ku ji dil dirêjî asman
dibe.

E. Geibel

*

Evîn weke mirinê bi hêz, weke gorê dexes e.

Încîl

*

Evîn kevneçîrokek e, ku dikare nikenû bimîne.

H. Heine

*

Were di dilê min de bijî, ez tu kirê ji te nastînim.

Samuel Lover

*

Evîn li Fransa komedî, li Îngiltereyê trajedî, li
Îtalyayê opera, li Almanyayê jî melodramek e.

Marguerite Blessington

*

Evîndarê şermok, dibe mêrekî dilxerab.

Oliver Goldsmith

*

Dildarê ku ne destvekirî be ne tu dildar e.

Thomas Hardy

*

Bingeha jiyânê agir e.

Heraklites

*

Karê em pêşî bikin, divê em hemû avûkatan bikujin.

Shakespeare

*

Adet e; yê ku bav dide hev, law belav dike.

Goethe

*

Hevalê xwe ji min re bibêje, ez ê ji te re bibêjim bê tu kî ye.

Cervantec

*

Hevaltî mîna petêxan e. Ger hûn bibêjin çima? Ji ber ku heta mirov yekî baş dibîne, mirov bi sedan dipelîne.

Claude Mermet

*

Her tiştên te yên min, her tiştên min jî yên te ne.

Plautus

*

Dê û bav bi tesadufî, hevaltî jî bi neqandinê peyda dibin.

Delilie

*

Sê dostên rast hene. Pîrejinek, segekî pîr û perên hazir.

Franklin

*

Riya herî baş ya ku hûn hevalên xwe winda nekin ev e, ne bi deyn bidin, ne jî deynan bikin.

Paul de Kock

*

Hevaltî şeraba jiyane ye.

Young

*

Jin jî mîna qiralan in, tu carî nikanin bi kesî re bibin heval.

Lord Lyttleton

*

Generalê ku herî hindik şaşiyên dike, ew generalê herî mezin e.

Napoleon

*

Şêr jî dikane bibe deyndarê mişk.

Thomas Fuller

*

Têgihîştina mirovekî çiqas hindik be, ew mirov
ewçend jî xwe razî ye.

Kotzebue

*

Buhuşt di bin lingên dayikan de ye.

H.z. Muhammed

*

Jin bêhêz in, lê dayik bihêz in. Dayik bêdawiya
jiyanê ne.

Emile Zola

*

Dilê dayikê, dibistana zarokê ye.

Henry Ward Beecher

*

Mirov dikane bi dînîtî bijî, lê nikane bi dînîtî bimire.

Young

*

Talûka herî mezin di navbera kêmaqil û nîvbiaqilan de ye.

Goethe

*

Yên ku dixwazin xwe di nava bêaqilan de biaqil nîşan bidin, ew di nava biaqilan de bêaqil dixuyin.

Quintilian

*

Ji xortan weye ku kal û pîr bêaqil in, lê kal û pîr dizanin ku xort bêaqil in.

George Chapman

*

Merivên nefsbîçûk qet behsa xwe nakin.

La Bruyer

*

Bizanibe cihê xwe bide yê ji xwe çêtir.

Terence

*

Gava mirov bi serketinên mezin bêaqil nebe, mirov nefsbîçûk dibe.

Alain

*

Ger mirovan hevdu nexapandina, nikanîbûn demeke
wilo dirêj bi hev re bijiyana.

La Rochefoucauld

*

Çepik mafê wî kesî ye ku çepik hindik jê re
lêdikevin.

Emerson

*

Mîrasa herî baş ya ku dê û bav ji zarokên xwe re
bihêle, ew çend deqîqeyên wan yên rojane ne.

Battista

*

Ger hûn pirsra xwendina min ya pirtûka herî baş
bikin, ez ê ji we re bibêjim: Dayika min e.

Lincoln

*

Nîvê jiyana meriv ji aliyê dê û bavan, nîvê din jî ji
aliyê zarokan ve mehû dibe.

Claerense S. Darrow

*

Divê bîranînên me yên kevin bibin hêviyên me yên
nû.

Arsene Houssaye

*

Bîranîn buhušta yekem e ku nayê qewirandin.

J. P. Richter

*

Hunera bi bîranînê, hunera balkêşiyê ye.

Samuîl Johnson

*

Ne kevir, lê kirinên mirov hêkelan tînin meydane.

Motley

*

Ne gava em dimirin, lê gava ku em çêdibin giriyê me
nebêsebeb e.

T. B. Aldrich

*

Malbat kelehek wilo ye ku qiral jî nikarin têkevinê.

Emerson

*

Tu ferqên mezin di navbera îdarekirina malbatekê û
ya qiraliyeteke de tune ne.

Montaigne

*

Her malbat dîrokek e, ji yê ku zane bixwîne re,
destanek e.

A. de Lamartine

*

Di her malbatê de melek jî hene, şeytan jî hene.

Joseph Roux

*

Di xortaniyê û spehîbûnê de li êqil megere.

Homeros

*

Bêaqil ji bîaqilan hindik tiştan hîn dibin, lê bîaqil ji
bêaqilan pir tiştan hîn dibin.

Cato

*

Aqilek baş e, du aqil baştir in.

A. Çexov

*

Kêmaqilî bi du celebên dibe: Yek jê ji dinîtî, ya din jî
ji nezanî ye.

Eflatun

*

Mirov mezinahiya peyakî di nefsbîçûkahiya wî de dibîne.

John Ruskin

*

Roj bi birçiyar dirêj tên.

Aleksis Kivi

*

Neheqiya ku li yekî bi tenê dibe, ji civatê giştî re tehdêtek e.

Montesquieu

*

Gul çi ye? Ma navê wê tiştêkî din ba jî qey wê evqasî ne bêhnxweş bûya?

Shakespeare

*

Navê ku tu ji lawê xwe re bihêlî, bila bavê te fedîkar dernexe.

Baraccio

*

Jinek her tiştî efû dike, bi tenê redkirina xwe efû nake.

Alfred de Musset

*

Efûkirin yê bi hêz bihêztir dike.

Publilius Syrus

*

Efûkirin zekata biserketinê ye.

H.z. Emer

*

Her dar ji mêwa xwe tê zanîn.

Încîl

*

Darên ku dereng digihên darên herî bi ber in.

Moliere

*

Yê ku xwe bispêre dareke baş bêî sî namîne.

George Harbert

*

Xemkişandin ji mirinê bêtir cesaretê dixwaze.

Napoleon

*

Ger nan hebe her xem tê kişandin.

Cervantes

*

Xorto wilo bixebite: An bi xwe çêke, an arîkariya ewan bike ko çêdikin, ava dikin... Di dinyayê de tu tişt nîne ko tekûz bit. Di her tiştî de, nemaze di karên nû destpêkirî de, pirîcar, kêmanî hene. Heke te kêmanî dîtin, hema dirêjî wan meke. Lê bixebite ko tu bikevî nav wan, arîkariya daniyan bikî û wan kêmanîyan biedilînî. Hilweşandina stûnekê hêsanî ye. Hûner di rastkirina stûna xwêl de ye.

Celadet Alî Bedir-Xan

*

Kurd ji hev cuda dilopên baranê ne, cihê cihê têne daqurtandin. Ko gihane hev dibin lehî, lehîke boş. Tu kes, tu tişt li ber wan nikare bisekine. Felata welatê me di rabûna vê lehiyê de ye.

Celadet Alî Bedir-Xan

*

Ez bê nan dikarim bijîm, lê ez nikarim bê azadî bijîm.

Seîdê Norsî yê Kurdî

ÇEND GOTIN

Di destpêka sala 1980 de min ê li ser huner û edebiyatê ji bo kovara Berbangê nivîsek binivîsanda. Ez hingî ji bo nivîsa xwe li aforîsmayekê geriyabûm, min gelek pirtûk û kovar tev dabûn, lê min aforîsmayeke li gorî dilê xwe û li gorî nivîsa xwe nedîtibû. Piştî bi demekê, li pirtûkxanê pirtûkeke biçûk ya aforîsma li ber çavên min ketibû. Ez li quncikeke pirtûkxanê ya xalî û bêdeng li ser qoltixekê rûniştibûm û min çavek lê gerandibû. Digel ku çend salên min li Swêd çêbûbûn jî, têgihîştina wan aforîsmayan ji min re ne ewçend hêsan bûn. Lê bi alîkariya ferhengên min ji wê pirtûkê bi qasî deh-panzdeh aforîsma wergerandin kurdî. Piştî bi demekê min hinin din jî lê zêde kirin û min di bin navê "Peyvên Nivîskarên Naskirî" de di kovara Berbangê de dane weşandin. Piştî weşandinê bi kurtedemekê rojekê ji min re ji Swîsreyê nameyek hat. Name ji Nûredîn Zaza bû. Wî ew aforîsma xwendibûn û gelekî kêfa xwe jê re anîbû. Herweha di bîra min de anîbû ku wî jî di dema xwe de di kovara Hawarê de ji R. Kipling û hwd. werger kiribûn.

Mîna ku ew gotinên Nûredîn Zaza ji min re bûbûn çavkaniya îlhamê û hêvî dabû min. Piştî wê nameyê min li ku aforîsmek dît, min wergerand. Rojekê min hemû bi deqtilo nivîsandin, min dît ku bi têra pirtûkekê çêbûne.

Çiroka vê pirtûka di destên we de û serpêhatiya berhevkirin û wergerandina van "gotinan" bi kurtî ev e. Lê belê, digel gotinên gelekî bi mane pir gotinên bêmane jî hene. Ji xwe nayê wê maneyê ku hemû "aforîsma" rast in û divê mirov li dû wan biçê. Lê, mirov dikane ji wan fêrî gelek tiştan bibe û bi alîkariya wan asoya xwe ya fikrê firehtir bike.

Firat Cewerî

GOTINÊN NAVDARAN

Amadekar: Firat Cewerî

Xorto wilo bixebite: An bi xwe çêke, an arîkariya ewan bike ko çêdikin, ava dikin... Di dinyayê de tu tişt nîne ko tekûz bit. Di her tiştî de, nemaze di karên nû destpêkirî de, pirîcar, kêmanî hene. Heke te kêmanî dîtin, hema dirêjî wan meke. Lê bixebite ko tu bikevî nav wan, arîkariya daniyan bikî û wan kêmanîyan biedilînî. Hilweşandina stûnekê hêsanî ye. Huner di rastkirina stûna xwêl de ye.

Celadet Alî Bedir-Xan

Yên ku ne azad bin û mîna ku azad in xwe nîşan bidin, ew koleyên herî mezin in.

Goethe

Maleke bê pirtûk mîna laşekî bê ruh e.

Cicero

Ez bê nan dikarim bijîm, lê ez nikarim bê azadî bijîm.

Seîdê Norsî yê Kurdî